

Hoofdstuk 10

Vuur

Vuur maken wordt in Nederland maar weinig toegestaan. Toch vinden veel mensen het een fijne ervaring.

Met zijn allen om een kampvuur, liedjes zingen, je warmen aan het vuur, brood bakken in een oventje, samen hout sprokkelen... Vuur beleven is meestal een sociale activiteit, waar met enige aanpassing iedereen bij kan zijn.

10.1 Algemene aandachtspunten bij vuur

De voornaamste reden dat vuur maken verboden wordt, is het gevaar en de verantwoordelijkheid die het met zich meedraagt. Onder toezicht en met goede begeleiding is het echter heel waardevol om met vuur te leren omgaan: het hoort bij het 'oerervaring' van het jezelf kunnen redden in de natuur. Daarnaast is het een grote sfeermaker bij gezamenlijke activiteiten.

In deze paragraaf een korte toelichting bij 2 belangrijke algemene aandachtspunten bij de toepassing van vuur.

10.1 Algemene aandachtspunten bij vuur

Je moet weg kunnen!!

Het is belangrijk dat je het vuur kan ontwijken. Dat je (liefst zelfstandig) **weg kan** als het uit de hand loopt, en dat je zelf **tijdig even naar achteren kan** uitwijken als het vuur oplaait. Houdt daar rekening mee voor de hele doelgroep, vooral bij een verdiepte plek. [T]

Vuurgevoeligheid van materialen

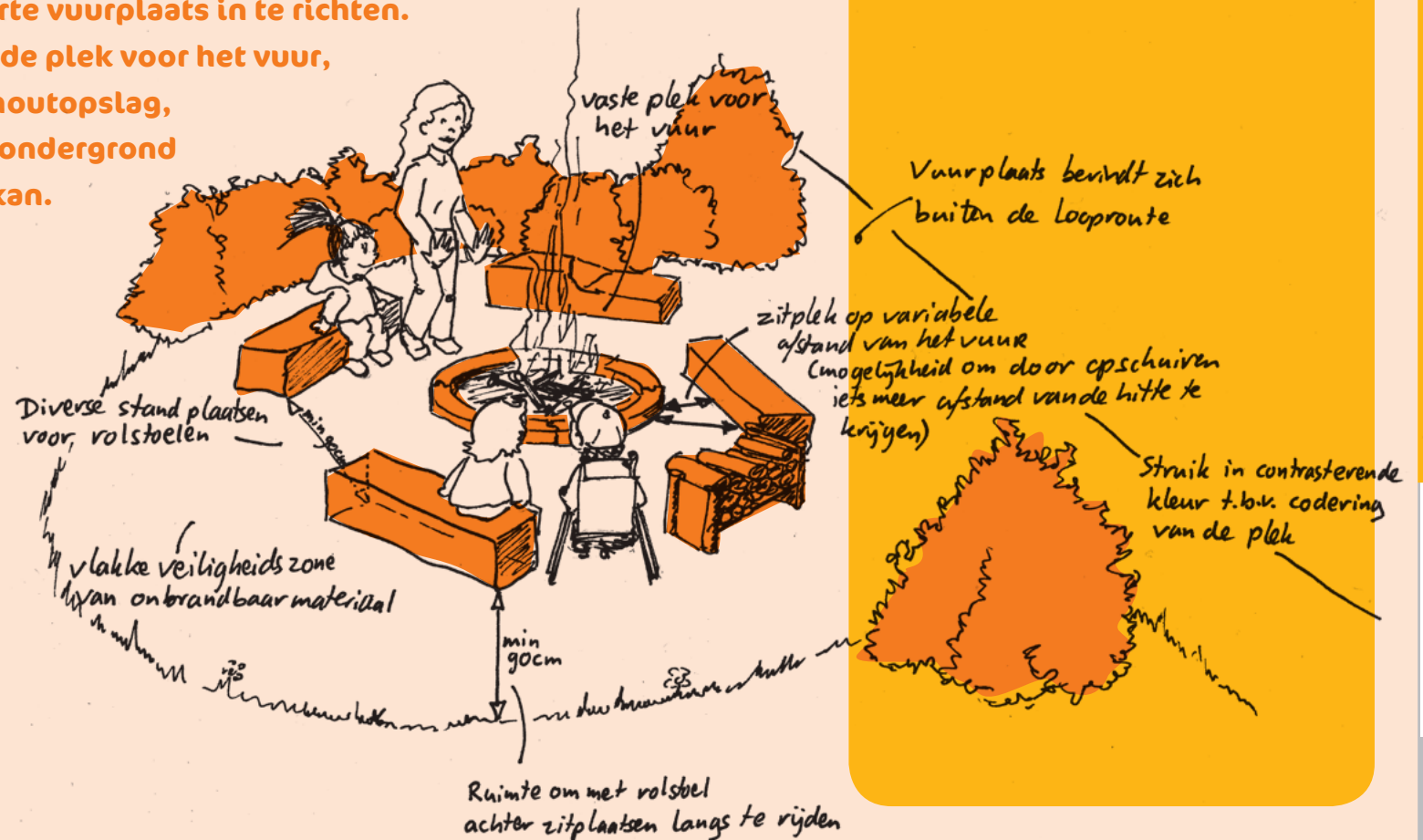
Rolstoel(wielen) & orthopedische schoenen: Zijn net zo 'gevoelig' als de kinderen zelf.

Zolang ze **niet onbewaakt/onbemand bij het vuur** staan zal de afstand die het kind zelf houdt t.g.v. de hitte afdoende zijn. Zorg er wel voor dat **onbemande schoenen of rolstoelen op veilige afstand** van het vuur worden gestald. [Q, S, T]

10.2 Inrichting van een vuurplaats

Als er regelmatig vuur gemaakt wordt, is het handig om een aparte vuurplaats in te richten. Met een afgebakende plek voor het vuur, maar ook met een houtopslag, zitplaatsen en een ondergrond die tegen de hitte kan.

10.2 Inrichting van een vuurplaats

10.2.1 Samenvatting belangrijkste aandachtspunten

Een geschikte vuurplaats voor alle doelgroepen bevat:

- Een **vaststaande, goed gemarkeerde plek** voor het vuur (evt. iets verhoogd);
- Een **vlakke veiligheidszone** van onbrandbaar materiaal;
- **Meerdere 'uitgangen'** uit de vuurplaats (van zitplaatsen naar omringende ruimte), ook voor rolstoelers;
- Veilige **zit- en standplekken voor rolstoelen**;
- Zitplekken met **voldoende ondersteuning**;
- De elementen en routes zijn goed **gecodeerd voor kinderen met visuele beperking**.

10.2.2 Richtlijnen voor de hele doelgroep

- Creëer de vuurplaats bij voorkeur **op dezelfde hoogte als de omringende omgeving**. Een verdieping of verhoging maakt het voor veel kinderen uit de doelgroep direct lastiger om zelfstandig bij het vuur te komen, of (belangrijker) om er zelf weer weg te gaan [1];
- Zorg voor een helder en **vaststaand gemarkeerde plek voor het vuur** (d.m.v. een gemetselde ring van stenen o.i.d.);

10.2 Inrichting van een vuurplaats

- Breng een **veiligheidszone** aan tussen de daadwerkelijke vuurplek en de zitplaatsen, de afstand daarvan is gerelateerd aan de grootte van de vuurplek. Bij de scouting wordt bijvoorbeeld bij een vuurplek van 1.5 meter diameter (is behoorlijk fors) een veiligheidszone rondom van 2.5 meter gehanteerd [19];
- Zorg dat deze veiligheidszone is afgewerkt
 - met **onbrandbaar materiaal**;
 - dat **vlak en goed beloopbaar** is (om struikelen te voorkomen). [19]
- Zorg dat er meerdere toegangsroutes zijn;
- Voor meer details omtrent geschikte zitplaatsen, zie paragraaf 3.3.8.2.

10.2.3 Kinderen met een arm- of loopbeperking

Deze groep heeft naar verwachting voldoende aan de aanbevelingen genoemd in 10.2.2.

10.2.4 Kinderen met een loopbeperking in een rolstoel

Als het kind in de rolstoel blijft:

- Zorg dan voor een goede toegang (en liefst meerdere): goede ondergrond (zie paragraaf 4.4.), minimaal 90 cm breed, etc. (zie ook paragraaf 4.3 en het Wenkenblad [5]);
- Zorg ervoor dat er een plaats vooraan is, waar ruimte is voor een kind in een rolstoel:
 - Minimaal 120 cm (diep) x 90 cm (breed) (en manoeuvreerruimte om daar te komen!)[O];
 - Vlakke, horizontale ondergrond;
- Deze plaats bevindt zich dan wel ter hoogte van andere zitplaatsen, zodat het kind er echt bij hoort en zijn ervaringen kan delen met anderen.

10.2 Inrichting van een vuurplaats

Als het kind uit de rolstoel kan komen:

- Het zelfstandig gaan zitten wordt voor hen eenvoudiger als:
 - Er een zitje is dat kan fungeren als 'transferplek': circa 40 cm hoog, met mogelijkheid tot recht voor aanrijden van de rolstoel, of 90 gedraaid t.o.v. het zitje [J];
 - Er een opstelplaats voor de rolstoel in de buurt is, wellicht naast het zitje (benodigde stalruimte ca. 120 cm x 90 cm);
 - Als de rolstoel elders wordt weggezet, dan het liefst nog zo dicht mogelijk bij het kind, maar op zijn minst ver genoeg van het vuur (ook als dat flink oplaait!).

10.2.5 Kinderen met een auditieve beperking

Zitplekken met enige rugdekking worden waarschijnlijk gewaardeerd door deze doelgroep. Verder kan deze groep zich naar verwachting i.h.a. goed redden bij een vuurplaats.

10.2.6 Kinderen met een visuele beperking

Voor hen lijkt de codering van de hoofdelementen het meest belangrijk:

De vuurplaats zelf en de diverse toegangen:

- Zie algemene opmerkingen omtrent codering in paragraaf 3.5;

De plek van het vuur:

- Voor situaties waar het vuur nog niet aan is, zou de locatie gecodeerd kunnen worden (zie paragraaf 3.5);
- Als het vuur aan is, is het door hen vaak goed te lokaliseren d.m.v. de stralingswarmte.

10.2 Inrichting van een vuurplaats

De zitelementen:

Overdag voordat het vuur aan is, kan gewerkt worden met kleurcodering van de zitelementen. Als het vuur echter aan is en het zonlicht afneemt, zullen door het flakkerend lichtspel en het contrast tussen licht en donker andere elementen naar verwachting niet meer te onderscheiden zijn. In zo'n geval is het voor deze kinderen plezierig om op een overzichtelijke plaats te zitten, dichtbij de uitgang (dus zonder dat daar nog een element of ander obstakel tussenstaat). Daarnaast helpt het om vanaf die zitplek een tastbare geleiding te hebben naar een 'uitgang'.

Voorbeeld hiervan kan bijvoorbeeld een zitplaats aan de zijkant zijn, gecombineerd met een touwleuning als geleiding....

10.3 Inrichting van een kampvuurkuil (bijv. scouting)

Elk scoutinggebouw beschikt in principe over een vuurkuil. Deze kampvuurkuil ligt in de meeste gevallen verdiept t.o.v. de omringende grond, en is een soort combinatie tussen een vuurplaats en een amfitheater.

Hiervoor zijn bij de scouting heldere richtlijnen uitgegeven, onder andere beschreven in de 'Blokhutwijzer – richtlijnen voor Scoutinggebouwen' [19].

Voor de inrichting van deze ruimte kan dan ook gewerkt worden met de aanbevelingen uit de desbetreffende paragrafen (5.7 en 10.2), naast de richtlijnen uit de blokhutwijzer.

Aandachtspunten voor inrichting zijn met name:

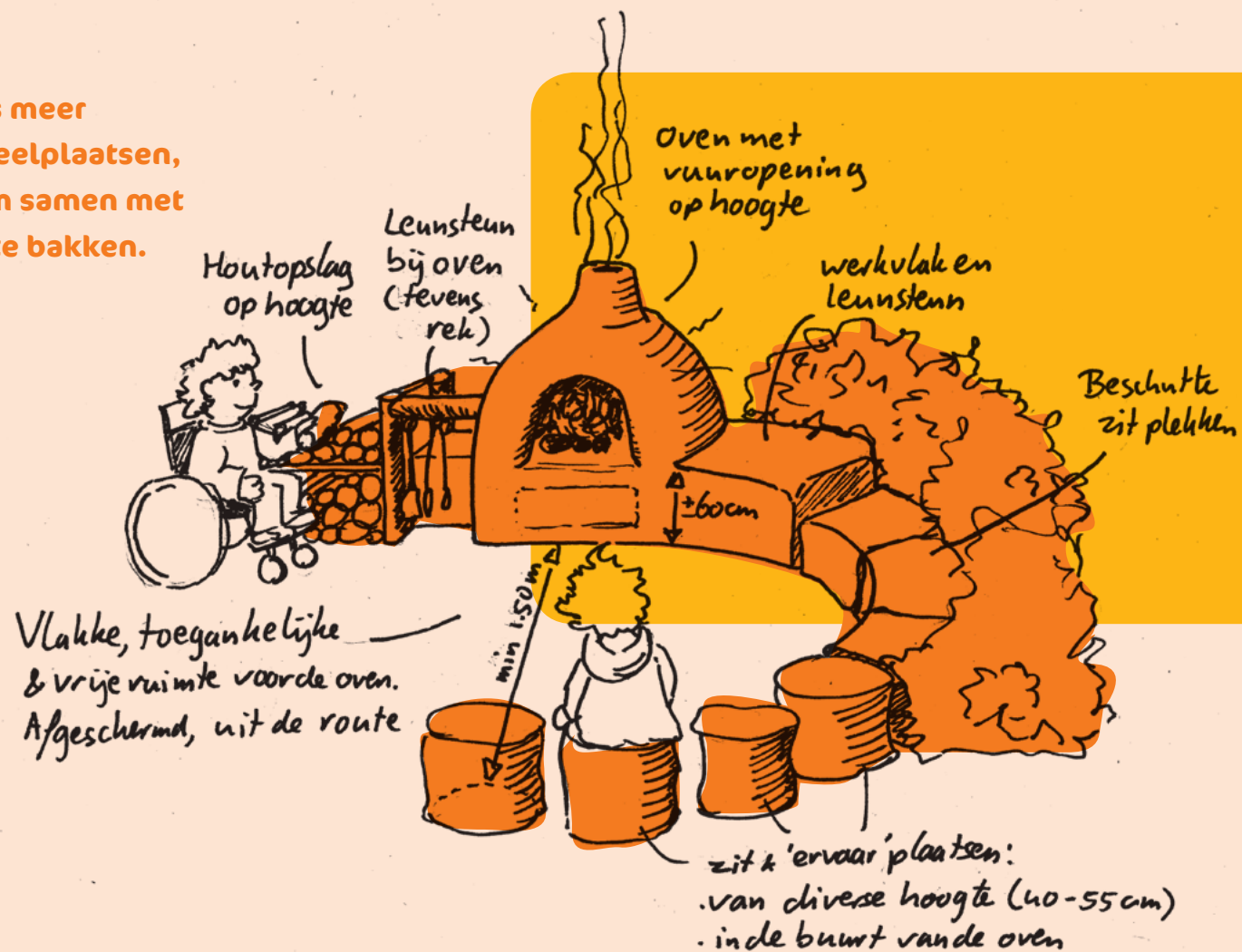
- De **toegankelijkheid van de kuil** (in en uit);
- Zitplekken voor kinderen in een rolstoel, **transitiemogelijkheden** en opstalmogelijkheid van rolstoelen;
- **Visuele en tactiele codering van de kuil** t.b.v. slechtzienden.

Traditionele vuurkuil bij padvinderij (onaangepast)

10.4 Oventjes

Er verschijnen steeds meer oventjes in natuurspeelplaatsen, meestal van leem, om samen met kinderen brood e.d. te bakken.

10.4 Oventjes

10.4.1 Samenvatting belangrijkste aanbevelingen

Een geschikte oven voor alle doelgroepen bevat:

- Een (vuur)opening op hoogte;
- Een vlakke, horizontale, veilige ruimte rondom en voor de oven;
- Een veilige zit-/ervaarplaats in de buurt van de oven;
- Een leunsteun bij de ovenopening;
- Een houtopslag op hoogte;
- De elementen zijn goed gecodeerd voor kinderen met visuele beperking.

10.4.2 Richtlijnen voor de hele doelgroep

- Meestal hebben de oventjes een opening direct op de grond. Voor deze doelgroep is het plezieriger als de 'mond' van de vuurplaats/oven verhoogd wordt naar 60 – 70 cm t.o.v. de grond (dit is overigens voor alle gebruikers gebruiksvriendelijker dan op grondniveau);
- Zorg voor een veilig gebied rondom de oven:
 - Een vlakke, horizontale ondergrond zonder obstakels;
 - Het gebied direct rondom de oven wordt niet doorsneden door een (uit)looproute.

10.4 Oventjes

10.4.3 Kinderen met een loopbeperking

Voor hen is het plezierig als zij:

- Een steunpunt hebben tussen hun heup- en schouderhoogte dat niet te warm wordt. Daar kunnen ze stabiliteit vinden terwijl ze kijken en meehelpen bij het bakken. Dit steunpunt zou bijvoorbeeld ook een aangrenzend werkplateau kunnen zijn;
- Beschikken over een zit- of leunplaats in de buurt van de oven. Dat is leuk voor iedereen en maakt het voor een kind met loopbeperking eenvoudiger om erbij te blijven.

10.4.4 Kinderen met loopbeperking in rolstoel

Een oven met een opening op 60-70 cm heeft een vuur waar een kind in een rolstoel in kan kijken, en er eventueel nog iets inleggen of uithalen (en dus het bakken werkelijk kan meebeleven (vuur kijken, meehelpen as eruit halen, deeg erin doen, etc.)).

Let ook op de opslag van hout: als het mogelijk is om dat op dezelfde hoogte en bij voorkeur in de buurt van de oven op te slaan, kan een kind ook daar zelfstandig bij.

Klassieke leemoven.

Deze is te laag, en mist afdoende steunpunten.

10.4 Oventjes

10.4.5 Kinderen met een auditieve beperking

Voor hen is het het belangrijkste dat het gebied rond de oven een 'veilig' gebied is: dat er geen kinderen onverwachts langs rennen, tegen hen aan kunnen botsen e.d. Bij voorkeur is het gebied aan drie zijden afgeschermd, zodat helder is waar mensen vandaan zullen komen.

10.4.6 Kinderen met een visuele beperking

- Markeer de oven, het gebied, de oven zelf, de ovenmond of iets bij de ingang zodat het kind weet dat er iets is (voor mogelijkheden, zie paragraaf 3.5);
- Als de oven aan is zijn daar al veel niet-visuele aanwijzingen voor: hitte, knisperend hout, rook, vuur zelf;
- Voorkom obstakels in ondergrond bij de oven;
- Maak een zitplaats/ervaarplaats in de buurt van de oven waar je goed kan horen en ruiken wat er allemaal gebeurt, terwijl je veilig zit.